

Fimmtudaginn 30. apríl 1953.

Kærumálið nr. 7/1953.

Skapti Davíðsson

gegn

Pórdísi Davíðsdóttur.

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Frávísun frá Hæstarétti.

Dómur Hæstaréttar.

Með kæru 10. apríl 1953, sem hingað barst 15. s. m., hefur sóknaraðili kært málskostnaðarákvæði úrskurðar, er upp var kveðinn í skiptarétti Reykjavíkur 4. s. m. Gerir sóknaraðili þær dómkröfur, að hvorum aðilja verði gert að bera kostnað sinn af málinu í héraði, en varnaraðilja dæmt að greiða honum kærumálskostnað eftir mati Hæstaréttar. Jafnframt hefur sóknaraðili áskilið sér rétt til að áfrýja úrskurði skiptaréttarins að öðru leyti síðar.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða málskostnaðarákvæðis og kærumálskostnaðar af sóknaraðilja eftir mati dómsins.

Samkvæmt 2. málslíð 186. gr. laga nr. 85/1936 er heimilt að kæra ákvörðun um málskostnað samkvæmt 1. mgr. 185. gr. sömu laga, enda þótt aðili vilji una við ákvörðun dómara um aðalmálið. Ekki þykir eðlilegt að skýra 1. málslíð nefndrar 186. gr., sem á við um úrskurði skiptaréttar, þannig, að kæruheimild sé víðtækari samkvæmt honum en 2. málslíð. Sóknaraðili hefur því ekki samkvæmt lagaákvæði þessu heimild til kæru þeirrar, sem hann hefur haft uppi í máli þessu, þar sem hann hefur áskilið sér rétt til að áfrýja úrskurði skiptaréttarins að öðru leyti síðar. Eigi leiða heldur lagarök til þess að kæra málskostnaðarákvæðis sé heimiluð, þegar svo stendur á. Ber því að vísa kærumáli þessu sjálfkrafa frá Hæstarétti.

Eftir þessum úrslitum er rétt, að sóknaraðili greiði varnaraðilja kærumálskostnað, kr. 300.00.

Dómsorð:

Kærumáli þessu er sjálfkrafa vísað frá Hæstarétti.

Sóknaraðili, Skapti Davíðsson, greiði varnaraðilja, Þórdísi Davíðsdóttur, kærumálskostnað, kr. 300.00, að viðlagðri aðför að lögum.

Úrskurður bæjarþings Reykjavíkur 4. apríl 1953.

Í máli þessu, sem tekið var undir úrskurð 20. f. m., hefur sóknaraðili, Þórdís Dagbjört Davíðsdóttir, Vegamótastíg 9, hér í bænum, krafizt þess að fá greitt af óskiptu úr dánarbúi föður síns, Davíðs Jóhannessonar, sem bjó á Vegamótastíg 9, hér í bæ, og andaðist 2. október 1950 *aðallega* kr. 55.379.00, *til vara* kr. 39.909.00 og *til þrautavara* kr. 36.347.20, auk 6% ársvaxta af hinni úrskurðuðu upphæð frá 29. maí 1951 til greiðsludags og málskostnað að skaðlausu.

Samerfingi hennar í búinu, Skapti Davíðsson, til heimilis að Útey II í Laugardalshreppi í Árnessýslu, hefur mótmælt öllum kröfum hennar í máli þessu og krafizt málskostnaðar að skaðlausu.

Mál þetta var tekið upp að nýju 24. f. m., til að afla frekari gagna og var samstundis tekið undir úrskurð aftur.

Þann 2. október 1950 andaðist hér í bænum Davíð Jóhannesson, til heimilis á Vegamótastíg 9. Uppskrift á eignum búins hófst þann 29. maí 1951 að viðstaddri dóttur hans, Þórdísi Dagbjörtu, og umboðsmanni sonar hans, Skapta, en þau eru samerfingjar og einir erfingjar að búi þessu. Lýsti sóknaraðili Þórdís Dagbjört því yfir uppskriftina, að hún áskildi sér rétt til þess að koma með kröfugerð á væntanlegum skiptafundi vegna útlagðs kostnaðar vegna búins og uppihaldskostnaðar föður síns. Á skiptafundi í búinu þann 21. nóvember 1951 lýsti sóknaraðili síðan kröfu í búið, kr. 49.774.73, en þeirri kröfu var samstundis mótmælt af samerfingja sóknaraðilja, Skapta Davíðssyni. Var þegar ákveðið að taka ágreining þenna fyrir í sérstöku máli og var það þingfest þann 27. sama mánaðar. Var krafan, sem gerð var þá fyrir réttinum, sú sama og fyrr hafði komið fram og kröfugerðin sundurliðuð þannig:

1. Greitt vegna eignarinnar Vegamótastígs 9 samkvæmt reikningum kr. 16.774.73
2. Greitt vegna sömu eignar, innrétting á þvottahúsi, W.C., eldhús o. fl. — 15.000.00
3. Framfærslukostnaður arfláta í 12 ár, kr. 1.500.00 á ári, miðað við, að framfærandi, Þórdís, hefur haft ókeypis húsnæði hjá arfláta — 18.000.00

Kr. 49.774.73

Undir rekstri málsins hafði sóknaraðili lagt fram ýmsa reikninga yfir viðgerð á húsinu, skráða á nafn eiginmanns sóknaraðilja, samtals að fjárhæð kr. 18.347.20, og gerir hann á réttarskjali nr. 16 kröfu

um að fá þá greidda af búinu svo og allt að kr. 10.000.00, sem áætlað er, að fylgiskjal vanti fyrir, en áskilur sér jafnframt rétt til að láta meta þennan viðbótarlið, ef hann verði ekki samþykktur af varnaraðilja.

Umrætt réttarskjal leggur hann fram í skiptaréttinum 5. marz 1952 og er þar jafnframt bókað, að hann lýsi því yfir, að samkvæmt þessu réttarskjali hafi hann lækkað kröfu sína í búið, 1. og 2. lið á réttarskjali nr. 2, niður í kr. 28.347.20, en 3. liðurinn, kr. 18.000.00, sé óbreyttur. Í réttarhaldi þessu mótmælti varnaraðili ekki þessum kröfulið og eftir að aðiljar höfðu fengið sameiginlegan framhaldsfrest til gagnasöfnunar til 19. marz 1952, lýstu þeir því yfir, að gagnasöfnun væri lokið.

Þrátt fyrir þessa yfirlýsingu aðilja, dróst munnlegur málflutningur, meðal annars vegna sjúkdóms þess, er með málið fór af hálfu sóknaraðilja. Þann 9. f. m. lýsti sóknaraðili því yfir, að hann hefði beðið um mat til peningaverðs á breytingum og endurbótum, sem hún og eiginmaður hennar, Ágúst Benediktsson, hefðu látið gera á eigninni nr. 9 við Vegamótastíg, en það mat væri enn ekki komið. Varð samkomulag þá um að fresta máli þessu þar til 17. f. m., en þá var matsgerð þessi lögð fram í málinu, en varnaraðili mótmælti henni þegar sem rangri, löglausri og óviðkomandi málinu, óskuldbindandi fyrir umbjóðanda sinn og of seint fram kominni, en tók hana hins vegar gilda sem staðfest væri.

Sóknaraðili hefur staðhæft hér fyrir réttinum, að upphaflega hafi verið svo til ætlað af föður sínum, að varnaraðili fengi jörðina Útey II í Laugardalshreppi í Árnessýslu, en hún húseignina Vegamótastíg 9, hér í bænum. Hafi hún og eiginmaður hennar því lagt í ýmsan kostnað svo sem endurbætur og viðhald á húsinu, án þess að ætlaðt væri til, að faðir hennar endurgreiddi þeim þau útgjöld. Hins vegar hafi hann ekki verið búinn að afhenda sér eignarráðin yfir eigninni, þegar hann dó, og þar sem þessu samkomulagi sé nú mótmælt af varnaraðilja og húseignin hafi þegar verið dregin undir búskiptin sem eign dánarbúsins, þá sé enginn vafi á, að hún eigi að fá greiðslu úr búinu fyrir þær endurbætur og viðhald, sem hún og eiginmaður hennar hafi innt af hendi, og aukið þar með verðmæti eignarinnar, eins og best komi í ljós af hinu háa söluverði hússins. Í hinni framlögðu matsgerð komist matsmennirnir að þeirri niðurstöðu, að ef endurbætur þær og viðhald á húseigninni nr. 9 við Vegamótastíg, hér í bænum, sem hún og eiginmaður hennar hafi framkvæmt á húseigninni á árunum 1945—1950, hefðu verið framkvæmdar á árinu 1953, hefði það kostað kr. 37.379.00, en miðað við framkvæmd þeirra á árinu 1949, hefði kostnaðurinn orðið kr. 21.909.00, og er aðalkrafa og varnarkrafa sóknaraðilja að þessu leyti byggð á þessari matsgerð. Telur sóknaraðili, að sér beri að fá endurgreitt það fé, sem hún hafi lagt fram til breytinga og endurbóta á húseigninni, að viðbætti verðhækkun á þessum endurbótum til þess tíma, er uppboðið á húseigninni fór fram, en það hafi verið 5. des. 1952, og eigi sú hækkun að koma sér einni til góða. Geti rétturinn hins vegar ekki fallizt á það sjónarmið, beri sér að fá endurgreiddan útlagðan

kostnað á þeim tíma, er endurbætur eignarinnar fóru fram, eins og matið til segi, sem sízt sé of hátt. En sjái rétturinn sér yfirleitt ekki fært að leggja matsupphæðina hvoruga til grundvallar kröfu sinni, þá verði þó ekki véfengt, að henni beri að fá hina framlögðu reikninga greidda.

Þá hefur sóknaraðili lýst því yfir, að henni beri að sjálfsögðu greiðsla úr búinu fyrir framfærslu föður síns frá því, er kona hans andaðist, því þótt hann hafi búið í eigin húsnæði og leiga sú, er þau hjón greiddu honum, hafi verið lág, þá hafi hann haft hjá þeim fæði og aðra aðhlynningu síðustu 12 ár ævi sinnar og með hliðsjón af framfærslukostnaði á þeim árum verði ekki talið ósanngjarnt, þótt hún reikni sér fyrir þessa framfærslu kr. 1500.00 á ári eða kr. 18.000.00 fyrir allt tímabilið.

Varnaraðili, Skapti Davíðsson, sem hefur mótmælt öllum kröfum sóknaraðilja í máli þessu, hefur haldið því fram, að sumar af þeim viðgerðum, sem sóknaraðili hafi látið gera í húsi þessu, hafi verið gert í algeru óleyfi föður síns, eins og til dæmis innanbúnaður í eldhúsi, og beri sóknaraðilja því engin greiðsla fyrir það. Auk þess hafi faðir sinn kostað sumt af viðgerð á húsinu sjálfur, þar á meðal greitt upp í miðstöð kr. 3000.00, sem hann muni aldrei hafa fengið endurgreitt. Mótmælir hann í því sambandi matsgerðinni sem algerlega þýðingarlausri fyrir mál þetta og búinu óviðkomandi, enda sé matið einnig of seint fram komið.

Þá kveður hann, að faðir sinn hafi sagt sér eftir að kona hans dó, að húsaleiga Þórdísar ætti að vera andvirði þess, sem hann borðaði hjá henni fram yfir það, sem hann legði á borð með sér, en það hefði verið að minnsta kosti afgjaldið af Úteynni, þar til hann seldi honum jörðina 23. maí 1949, en þá hefði sóknaraðili í stað afgjaldsins fengið hálfa lofthæðina í húsinu til afnota til viðbótar því, er hún áður hafði. Fullyrðir hann, að framfærslukrafa sóknaraðilja í búið hafi ekki við nein rök að styðjast, enda hafi faðir sinn ætíð viljað hafa hrein og glögg reikningsskil við alla. En þótt svo væri, að sóknaraðili ætti einhverja kröfu á búið fyrir framfærslu föður síns, þá væri sú krafa að mestu fyrnd og yrði af þeim ástæðum því ekki tekin til greina.

Það er ekki véfengt í máli þessu, að sóknaraðili hafi framkvæmt ýmsar viðgerðir og endurbætur á húsinu nr. 9 við Vegamótastíg, sem var eign dánarbús þessa. Verður að telja, að þær endurbætur, sem gerðar hafa verið, hafi aukið verðmæti húseignarinnar og þar með aukið eignir búsins til hagsbóta erfingjum þess. Það þykir því sjálf-sagt, að sóknaraðili eigi að fá endurgreiðslu úr búinu óskiptu. Ekki þykir samt ástæða til, að hún fái hærri endurgreiðslu en því svarar, sem hún hefur lagt fram, þar sem ekki verður heldur fullkomlega vitað, hversu mikla verðhækkun á húsinu þessar endurbætur hafa skapað, enda naut hún þeirra sjálf, meðan faðir hennar lifði, þar sem leiga hækkaði ekki fyrir það húsnæði, er hún hafði í húsinu. Þar sem mat það, sem lagt hefur verið fram í máli þessu á endurbótum þeim, er

sóknaraðili framkvæmdi á húsinu, verður eigi talið of seint fram komið, þykir réttast að leggja til grundvallar endurgreiðslu úr búinu matsupphæð þá, er miðuð er við verðlag á efni og vinnu árið 1949, enda er það mat lítið eitt hærra en hinir framlögðu reikningar. Ekki verður fallið á, að frá matsupphæðinni, kr. 21.909.00, verði dregnar þær kr. 3000.00, sem talið er, að hinn látni hafi greitt af kostnaði við miðstöðvarlagningu, sbr. vottorðið á réttarskj. nr. 21, þar sem hann getur þess sjálfur um leið og greiðsla fer fram, að tengdasonur sinn ætli að endurgreiða þessa fjárhæð og verður að ætla samkvæmt framburði sóknaraðilja hér fyrir rétti 24. f. m., að þessi endurgreiðsla hafi farið fram, enda kemur það heim við skattaframtal hins látna.

Faðir aðilja var fæddur 4. júní 1861 og var hann því tæpra 76 ára að aldri, þegar kona hans andaðist 18. maí 1937. Það er játað í máli þessu, að hann hafi verið til húsa hjá sóknaraðilja í eigin húsi og haft mat hjá henni, eftir að kona hans dó, á meðan hann lifði. Það er að vísu fram komið í málinu, að hann hafi að einhverju leyti lagt á borð með sér og húsaleiga sóknaraðilja hafi ætíð verið lág, en hins vegar verður ekki talið fullsannað, að hann hafi greitt fullu verði fæði sitt og aðhlynningu, er ætla má, að maður á þessum aldri hafi þurft, og þykir því krafa sóknaraðilja í búinu fyrir 12 síðustu æviár föður hennar, kr. 18.000.00, ekki ósanngjörnt, þegar virtir eru allir málavextir, sérstaklega almennur framfærslukostnaður á þessum árum. Um fyrningu á kröfu þessari er ekki að ræða, þegar af þeirri ástæðu, að hinn látni hefur alla tíð, þar til hann andaðist, látið í té nokkurt endurgjald fyrir framfærslu sína, enda ekki séð, að eindagi þeirrar greiðslu hafi verið fyrr en eftir andlát hans.

Samkvæmt því, sem að framan greinir, þykir rétt, að sóknaraðili fái greitt úr búinu af óskiptu fyrir endurbætur á húsinu og framfærslukostnað fyrir föður sinn samtals kr. 39.909.00 ásamt 6% ársvöxtum frá því, að krafan kom sundurliðuð fram í rétti þann 21. nóvember 1951 til greiðsludags.

Eftir atvikum þykir rétt, að varnaraðili greiði sóknaraðilja kr. 2000.00 í málskostnað.

Því úrskurðast:

Sóknaraðili, Þórdís Dagbjört Davíðsdóttir, skal fá greitt af óskiptu úr dánarbúi Davíðs Jóhannessonar, kr. 39.909.00 með 6% ársvöxtum frá 21. nóvember 1951 til greiðsludags.

Þá greiði varnaraðili, Skapti Davíðsson, sóknaraðilja, Þórdísi Dagbjörtu Davíðsdóttur, kr. 2.000.00 í málskostnað innan 15 daga frá birtingu þessa úrskurðar að viðlagðri aðförlögum.